

УДК 616.89-008.434:376.016:81-028.31-053.4

Попович А.О.¹, Коробейнікова Т.С.²

¹ студ. гр. УФКС-311 НУ «Запорізька політехніка»

² викл. НУ «Запорізька політехніка»

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ІІІ РІВНЯ

Сформоване зв'язне мовлення у житті людини важливо тим, що є основою для особистої комунікації, донесення своїх думок та бажань до оточуючих. Воно має бути зрозумілим, змістовним, логічним, виклад матеріалу має відбуватися послідовно. Відповідно до БКДО у дитини дошкільного віку повинна бути сформована мовленнєва компетентність. У дітей формують навички складання різних видів розповідей, вміння переказувати художні тексти, складати за планом вихователя і самостійно казки; розповідати про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів тощо [1].

Розвитком зв'язного мовлення займались В. Тищенко, Ю. Рібцун, Л. Трофименко та інші. М. Шеремет зазначає, що для ЗНМ ІІІ рівня характерні такі особливості: наявне розгорнуте фразове мовлення, при цьому, зв'язне мовлення вирізняється недорозвитком лексико-граматичного та фонетико-фонематичного рівнів мовлення, неточність у використанні побутових слів тощо [2]. Л. Трофименко зауважує, що у дітей ЗНМ ІІІ рівня словниковий запас поповнюється переважно за рахунок слів, які означають назви предметів,

явищ, якостей, властивостей, дій, а кількість абстрактних слів збільшується доволі повільно. У них спостерігаються стійкі відхилення в засвоєнні і вживанні граматичних засобів мови, а також поширені помилки у словотворенні та словозміні. Недоліки опанування різних рівнів мови проявляються в різних формах монологічного мовлення. [3].

Такі етапи роботи з текстом, як прослуховування, уявлення, усвідомлення прослуханого та розуміння тексту для дітей старшого дошкільного віку є засобом для збагачення мовлення, впершу чергу, на лексичному та граматичному рівнях. «Художнє сприймання повинно бути «мисленнєвим», містити усвідомлення ідейного змісту, естетичну оцінку літературного тексту і наступний емоційний відгук», - зазначає А. Богуш [4].

Нами проведене емпіричне дослідження з метою виявлення стану зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня та визначення напрямів подальшого розвитку зв'язного мовлення у цієї категорії дітей. Дослідження проводилось на базі ІРЦ Біленьківської сільської ради Запорізького району Запорізької області. Вибірку склали 5 дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ III рівня, серед яких 2 – шести років та 3 – п'яти років. Використано блок з дослідження зв'язного (монологічного) мовлення [5]. Дітям запропоновано до виконання два види робіт: складання розповіді за сюжетними малюнками та переказ прослуханого тексту. Критеріями для оцінювання результатів обрано критерії смислової цілісності (змісту), лексико-граматичного оформлення висловлювання та самостійності виконання завдання. Відповідно до отриманих результатів четверо дітей (80%) показали середній рівень, одна дитина (20%) показала низький рівень. Труднощі викликало в основному лексико-граматичне оформлення висловлювання та більш складним виявився переказ прослуханого тексту порівняно з розповіддю за серією сюжетних картинок. Також, у дітей спостерігалися спотворення сюжетно-смислової цілісності, була відсутня логічна послідовність, що може бути спричинене недостатньо-розвинутою слухо-мовленнєвою пам'яті та операцій мислення.

Таким чином, корекція зв'язного мовлення у дітей із ЗНМ III рівня має проводитися комплексно, тобто разом із подоланням мовленнєвих прогалин необхідно розвивати розумові здібності та емоційно-вольову сферу. Доцільно використовувати вправи з корекції слухо-мовленнєвої пам'яті та слухового сприйняття. Наразі заняття зі зв'язного мовлення поєднують з дидактичними іграми, заняттями з конструювання та казкотерапії, арт-терапії, малювання та музики, мнемотехніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Авторська група: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л.П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г.М., Левінець Н.В., Машовець М.А., Мордоус І.О., Нерянова С.І., Піроженко Т.О., Половіна О.А., Рейпольська О.Д., Шевчук А.С.

2021.

URL:

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник. Третє видання перероблене, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. 672 с.

3. Трофименко Л. І. Шляхи подолання загального недорозвитку мовлення у дітей дошкільного віку: монографія. К.: ПП «Актуальна освіта», 2014. 144 с.

4. Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. 304 с.

5. Кривоніс М. Л., Дроботій О. Л. Моніторинг мовленнєвого розвитку і дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку. Видавництво «Ранок», 2012. 66 с.